

тему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Другий та третій рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему накопичувального пенсійного забезпечення [3, ч.2 ст.2].

Тому слід підсумувати, що остання пенсійна реформа 2017 р. не може бути визнаною досконалою та потребує подальшої роботи законодавця та страхової спільноти.

Література:

1. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи [Текст]: Закон України від 08.07.2011 р. № 3668-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 12-13. – Ст.82.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій [Текст]: Закон України від 03.10.2017 р. № 2148-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 40-41. – Ст.383.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування [Текст]: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 49-51. – Ст. 376.

Д. Д. Терентьєва

*магістрант I курсу, спеціальність «Право»
науковий керівник: к.ю.н., доц. Смітюх А. В.*

ВИМОГИ ДО ЧЛЕНІВ НАГЛЯДОВОЇ РАДИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Наглядова рада є центром прийняття рішень, «мозком» підприємства. Чим більш мудрі рішення прийматиме наглядова рада, тим успішніше йтимуть справи компанії. Очевидно, що члени наглядової ради мають відповідати певним вимогам задля того, щоб виважено здійснювати стратегічне керівництво діяльністю підприємства і відстоювати інтереси його учасників.

Закон України «Про акціонерні товариства» (далі Закон «Про АТ») [1] закріплює, що член наглядової ради має бути фізичною особою (ч.2 ст.35). Логічно, що така фізична особа має володіти повною цивільною дієздатністю, тобто усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними (ст.ст.30, 34 Цивільного кодексу України) [2]. У зв'язку з цим, дискусія про можливість входження юридичної особи до складу наглядової ради є безпідставною, оскільки не впливає ні з вимог закону, ні з цільового призначення самої наглядової ради [3, с.305]. Ще однією легально визначеною вимогою

є неможливість члену виконавчого органу або ревізійної комісії (ревізору) знаходитись на посаді члену наглядової ради (ч.2 ст.53 Закону «Про АТ»). Така категорична вимога встановлена законодавцем з метою збереження об'єктивності здійснення контрольних функцій наглядової ради, виключення впливу виконавчих органів та ревізорів на неупереджене прийняття радою рішень. Також не можуть бути членами наглядової ради народні депутати, члени Кабінету Міністрів, нотаріуси, судді та інші особи, перелічені у ст.62 Закону «Про АТ».

У разі участі у складі наглядової ради незалежних директорів, останні мають відповідати критеріям незалежності, встановленим п.10-1 ст.1 Закону «Про АТ». Коротко кажучи, такі директори повинні бути незалежними від посадових осіб підприємства, його пов'язаних осіб, значних контрагентів та не перебувати з підприємством в інших відносинах, що можуть вплинути на незалежність суджень [4, п.3.1.5].

З огляду на те, що законодавством не передбачено ніяких вимог до кваліфікації та досвіду членів наглядової ради, підприємствам слід деталізувати їх у статуті або внутрішніх документах, наприклад, у положенні про наглядову раду. Такі вимоги можуть стосуватись як особистих якостей, репутації, віку, так і знань, кваліфікації та досвіду в залежності від напрямків діяльності самого підприємства. Пропонується перевіряти наявність у кандидата у члени наглядової ради таких особистих якостей як порядність, відповідальність, зрілість, дотримання трудової етики та лідерські якості [5, с.38].

Задля здійснення завдань та досягнення мети, з якою створюється наглядова рада, її члени повинні працювати на засадах професіоналізму та незалежності, аби бути здатними вносити конструктивний внесок у роботу ради, ефективно та об'єктивно вирішувати віднесені до її компетенції питання. Так, член наглядової ради повинний мати спеціальну освіту з питань корпоративного управління [4, п.3.1.4], мати досвід роботи у відповідній галузі, вміти оцінювати комерційні перспективи і ризики та володіти базовими навичками фінансового (економічного) аналізу та бухгалтерської звітності, навичками в області управління ризиками і внутрішнього контролю та стратегічного управління [5, с.38]. Отже, член наглядової ради має користуватися довірою учасників товариства та інших членів ради, вміти враховувати інтереси всіх зацікавлених осіб, мати професійний досвід та освіту, необхідні для ефективної

роботи, та бути в змозі трансформувати свій досвід і знання у прийняття виважених рішень.

Рада не може приймати гарні рішення, якщо у її складі немає членів, котрі завдяки своєму авторитету, лідерським якостям і навичкам міжособистісної комунікації здатні переконати інших членів ради у правильності своєї точки зору або програми дій. У той же час, рада не може працювати, якщо в ній немає членів, здатних знаходити загальне у різноманітних точках зору і досягати консенсусу [6, с. 138]. Таким чином, члени наглядової ради повинні доповнювати один одного задля того, щоб бути єдиною командою і ефективно вирішувати поставлені завдання.

Підсумовуючи, слід відмітити, що правове регулювання критеріїв підбору кандидатів у члени наглядової ради не є досконалим, оскільки дозволяє брати участь у раді неосвіченим особистостям, від чого страждають права і інтереси акціонерів, а також саме акціонерне товариство. Зазначену проблему слід вирішити шляхом закріплення у законодавстві більш широкого кола вимог до членів наглядової ради, заснованих на професіоналізмі, та підбору членів виходячи з їх корисності для колективу. Подібні зміни у законодавстві, на мою думку, сприятимуть забезпеченню більшої ефективності наглядових рад, прийняттю ними більш дієвих рішень, що врешті приведе до досягнення підприємствами великих результатів.

Література:

1. Про акціонерні товариства [Текст]: Закон України від 17.09.2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.
2. Цивільний кодекс України [Текст]: Закон України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Корпоративное право [Текст]: Учебник / Е.Г. Афанасьева, В.Ю. Бакшинская, Е.П. Губин [и др.] ; отв. ред. И.С. Шиткина. – М.: Кнорус. – 2015. – 526 с.
4. Принципи корпоративного управління [Текст]: Затв. Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 11.12.2003 р. № 571 // Цінні папери України. – № 1. – 8 січня 2004 р.
5. Пособие по корпоративному управлению [Текст]: в 6 т. – М.: «Альпина Бизнес Букс», 2004. Т.:2: Часть II. Совет директоров и исполнительные органы общества. – 2004 г. – 141 с.
6. Лебланк Р. Совет директоров – взгляд изнутри. Принципы формирования, управление, анализ эффективности [Текст] / Р. Лебланк, Дж. Гиллис; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс. – 2006. – 267 с.